

Rozkład materiału

Formy muzyczne

klasa V

- 1. Pojęcie utworu muzycznego i formy muzycznej.**
- 2. Klasyfikacja form muzycznych.**
- 3. Czynniki decydujące o ukształtowaniu formalnym.**
 - Elementy muzyczne.
 - Faktura - wieloznaczność pojęcia, rodzaje faktury.
 - Podstawowe zasady kształtowania: szeregowanie, ewolucyjność, podobieństwo i kontrast.
- 4. Formy stosowane w muzyce instrumentalnej.**
 - Formy oparte na budowie okresowej.
 - Tańce, marsz, scherzo. Suita.
 - Formy figuracyjne: etiuda, preludium, toccata, fantazja.
 - Formy polifoniczne: kanon, inwencja, fuga.

kl. VI

- 1. Formy stosowane w muzyce instrumentalnej - kontynuacja.**
 - Fuga i jej rodzaje w twórczości Bacha i innych kompozytorów.
 - Sonata: forma sonatowa i inne części cyklu sonatowego, sonata romantyczna i współczesna, zastosowanie cyklu sonatowego w muzyce kameralnej i symfonicznej.
 - Koncert: koncert barokowy, koncert klasyczny, zmiany formalne i techniczne w koncercie romantycznym, inne formy koncertujące (symfonia, rondo, rapsodia).
 - Formy i gatunki muzyki programowej: miniatura programowa, uwertura i suita, poemat symfoniczny i symfonia programowa.
 - Formy mieszane: łączące elementy różnych układów oraz swobodne, nie mające stałych zasad konstrukcyjnych.
- 2. Formy wokalne i wokально-instrumentalne.**
 - Pieśń i jej rodzaje.
 - Kantata, oratorium, pasja. Inne formy muzyki religijnej: msza, requiem, motet, hymn, psalm, sekwencja.
 - Opera i jej rodzaje, dramat muzyczny. Balet.

Harmonia

klasa III

1. Pojęcie nauki harmonii, akustyczne podstawy harmonii tonalnej.
2. Akord, skala, gama, tonacja - wyjaśnienie pojęć.
3. Trójdźwięki triady bez przewrotu:
 - triada harmoniczna, pojęcie funkcji harmonicznej,
 - układ czterogłosowy,
 - łączenie ścisłe i swobodne akordów w stosunku kwinty i sekundy.
4. Przewroty trójdźwięków triady, rodzaje kadencji, konstrukcja harmoniczna.
5. Bas cyfrowany - wprowadzenie, oznaczenia dla trójdźwięków triady.
6. Dominanta septymowa i nonowa z odmianami.
7. Trójdźwięki poboczne na II, III, VI i VII stopniu.

klasa IV

1. Czterodźwięki septymowe na wszystkich stopniach gamy.
2. Trójdźwięki z dodaną sekstą.
3. Zboczenie modulacyjne, progresja nie modulująca i modulująca, paralelizm.
4. Dźwięki obce: opóźnienia, dźwięki pomocnicze, przejściowe, zamienne, oderwane, wyprzedzające.
5. Figuracja dźwiękami akordowymi oraz z wykorzystaniem dźwięków obcych.
6. Modulacja diatoniczna, alteracja - modulacja chromatyczna, enharmonia - modulacja enharmoniczna.
7. Nuta pedałowa i nuta stała, układ pięcio i więcej głosowy.
8. Inne systemy harmoniczne - zarys.

Historia muzyki

klasa III

1. **Historia muzyki jako nauka, teoria powstania muzyki.**
2. **Periodyzacja dziejów muzyki.** Ogólna charakterystyka epok.
3. **Muzyka krajów starożytnego Wschodu:** Egipt, Babilonia, Asyria, Fenicja, Palestyna, Chiny, Japonia.
4. **Muzyka starożytnej Grecji:** periodyzacja, formy literacko-muzyczne, system tonalny, rytmika, notacja, nauka o etosie.
5. **Średniowiecze.**
 - Okres panowania chorału gregoriańskiego: źródła i kształt chorału, kodyfikacja i unifikacja, system tonalny, notacja.
 - Późne formy chorału gregoriańskiego: sekwencje i tropy, dramat liturgiczny.
 - Początki wielogłosowości - organum.
 - Muzyka polska - początki i pierwsze zabytki.
 - Ars Antiqua: szkoła Notre Dame (Perotinus, Leoninus), średniowieczna liryka rycerska (trubadurzy, truverzy, minezingerzy, majsterzingerzy), pierwsze zabytki muzyki wielogłosowej w Polsce.
 - Ars Nova: muzyka francuska (Ph. de Vitry, G. de Machant), włoska (Jacopo da Bolonia, Petrus da Florencja, Francesco Landino), angielska i niemiecka.
 - Praktyka wykonawcza muzyki XIV w. i notacja średniowieczna.

klasa IV

1. **Okres burgundzki:** G. Dufay, G. Binchois, muzyka angielska, muzyka polska.
2. **Renesans.**
 - Ogólna charakterystyka epoki.
 - Szkoły flamandzkie i ich zdobycze.
 - Mistrzowie renesansu: O. di Lasso, G.P. Palestrina.
 - Polichóralność wenecka, chorał protestancki.
 - Rozwój muzyki instrumentalnej: canzona da sonare, ricercare, preludium, toccata.
 - Muzyka lutniowa.
 - Renesans jako złoty wiek muzyki polskiej (Wacław z Szamotuł, Mikołaj Gomółka, Jan z Lublina, Marcin ze Lwowa, Tomasz Szadek).
 - Muzyka czeska i rosyjska.
 - Teoria muzyki w okresie renesansu i praktyka wykonawcza.

3. Barok.

- Ogólna charakterystyka epoki.
- Powstanie i rozwój formy operowej (szkoły: florencka, wenecka, neapolitańska, rzymska).
- Opera we Francji (J.B. Lully, J.Ph. Rameau), Niemczech (H. Schültz, G.F. Telemann, J. Mattheson, J. Hasse) i w Anglii (H. Purcell).
- Powstanie formy oratorium, formy pokrewne oratorium: kantata, koncert kościelny, msza koncertująca.
- Rozwój muzyki organowej: J.P. Sweelinck, G. Frescobaldi i ich następcy.
- Nowe formy instrumentalne: sonata, concerto grosso, koncert solowy, suita.
- Muzyka na instrumenty poprzedzające fortepian: wirginaliści angielscy, klawesyniści francuscy.
- J.S. Bach, G.F. Händel - życie i twórczość.
- Muzyka polska w okresie baroku: M. Zieleński, A. Jarzębski, M. Mielczewski, B. Pękiel, J. Różycki, G.G. Gorczycki, S.S. Szarzyński, M. Żebrowski.

klasa V

1. Okres przedklasycy.

- Domenico Scarlatti: przygotowanie formy sonatowej.
- Szkoła manheimska i starowiedeńska.
- Reforma operowa Glucka.
- Opera komiczna - narodziny i pierwsi twórcy.

2. Klasycyzm wiedeński: J. Haydn, W.A. Mozart, L.v. Beethoven - życie i twórczość.

3. Klasycyzm w Polsce i okres poklasycy.

- Powstanie opery polskiej.
- Działalność i twórczość J. Elsnera i K. Kurpińskiego.
- Inni kompozytorzy polscy: M.K. Ogiński, F. Lessel, M. Szymanowska.

4. Romantyzm.

- Ogólna charakterystyka epoki.
- Liryka wokalna i instrumentalna: F. Schubert, R. Schumann, F. Mendelssohn, J. Brahms.
- Opera romantyczna: niemiecka, włoska, francuska.
- Symfoniczna muzyka programowa: poemat symfoniczny, symfonia programowa.
- Johannes Brahms - twórca muzyki absolutnej.
- Richard Wagner - narodziny dramatu muzycznego.
- Muzyka polska: F. Chopin, S. Moniuszko, H. Wieniawski i inni.
- Szkoły narodowe: rosyjska, czeska, skandynawska.
- Schyłkowy okres romantyzmu - R. Strauss, G. Mahler, M. Reger.

klasa VI

1. Nowe kierunki w muzyce początku XX w.

- Impresjonizm - C. Debussy, M. Ravel.
- Witalizm - B. Bartok, S. Prokofiew, I. Strawiński.
- Ekspresjonizm - A. Skriabin, A. Schönberg, A. Berg, A. Webern.

2. Muzyka polska w pierwszej połowie XX w.

- Karol Szymanowski, Mieczysław Karłowicz - życie i twórczość.
- Młoda Polska w muzyce: G. Fitelberg, A. Szeluto, L. Różycki.

3. Nowe środki warsztatowe muzyki XX w.

- Dodekafonia. Serializm. Punktualizm.
- Politonalność. Polimodalność.
- System rytmiczny i tonalny O. Messiaena.

4. Kierunki awangardowe w muzyce XX w.

- Muzyka konkretna i elektroniczna.
- Aleatoryzm. Muzyka stochastyczna.
- Collage. Muzyka graficzna. Teatr instrumentalny.

5. Współcześni kompozytorzy polscy: W. Lutosławski, K. Penderecki, G. Bacewicz i inni.

Literatura muzyczna

Klasa I

1. Podział i funkcje muzyki:
 - co to jest muzyka
 - kryteria podziału muzyki
 - rodzaje muzyki
 - funkcje muzyki
 - chronologia dziejów
2. Elementy muzyczne, ich rodzaje i funkcjonowanie w dziele muzycznym.
3. Muzyczne środki wykonawcze:
 - rodzaje i klasyfikacja instrumentów muzycznych
 - wygląd i brzmienie instrumentów muzycznych
 - instrumentalne zespoły kameralne i orkiestrowe
 - pojęcie partytury muzycznej
 - obsada wokalna: rodzaje, klasyfikacja i brzmienie głosu ludzkiego.
4. Elementy polskiego folkloru muzycznego:
 - Pojęcie etnologii, etnografii muzycznej
 - Podział Polski na regiony etnograficzne
 - Zwyczaje i obrzędy
 - Cechy polskiej muzyki ludowej
 - Instrumentarium ludowe, zespoły ludowe
 - Tańce polskie
 - Znaczenie folkloru muzycznego dla twórczości artystycznej

Klasa II

1. Pojęcie formy muzycznej i klasyfikacja form muzycznych.
2. Pojęcie faktury muzycznej:
 - Wieloznaczność pojęcia faktura muzyczna
 - Wprowadzenie pojęć: monofonia, heterofonia, burdon, paralelizm, polifonia, homofonia, środki muzycznego wyrazu.
3. Zasady kształtowania dzieła muzycznego:
 - Budowa okresowa
 - Formy oparte na budowie okresowej
 - Ewolucyjna zasada kształtowania

4. Małe formy instrumentalne:

- Formy polifoniczne: kanon, fuga.
- Formy wariacyjne.
- Forma sonatowa.
- Rondo sonatowe

5. Instrumentalne formy cykliczne: sonata, suite, symfonia, koncert.

6. Wielkie gatunki instrumentalne: poemat symfoniczny, uwertura koncertowa.

7. Formy muzyki wokalne:

- Pieśń solowa i chóralna
- Wielkie formy wokalne – instrumentalne: msza, pasja, oratorium, kantata
- Formy sceniczne: opera, balet.

Zasady muzyki

kl. I

1. Dźwięk i jego cechy: powstawanie dźwięku, szereg alikwotów, cechy dźwięku.
2. Podstawowe elementy notacji muzycznej: nazwy dźwięków i oktav, przenośnik oktawowy, klucze.
3. Rytm muzyczny: definicja rytmu muzycznego, wartości rytmiczne nut i pauz, przedłużanie wartości nut i pauz, nieregularny podział wartości rytmicznych.
4. Metrum muzyczne: definicja metrum muzycznego i taktu, grupowanie wartości rytmicznych w taktach prostych i złożonych, przekształcanie taktów, notacja muzyki wokalne.
5. Inne zjawiska rytmiczno-metryczne: synkopa, zmiana metrum i takty nieregularne, polirytmia i polmetria, przedtakt, muzyka ataktowa.
6. Agogika i dynamika: tempo, taktowanie, dynamika.

kl. II

1. System temperowany: skala, gama, tonacja, interwały.
2. Diatonika, chromatyka i enharmonia.
3. Budowa gam durowych i mollowych w odmianach. Pokrewieństwo tonacji, transpozycja.
4. Inne skale poza systemem dur-moll: pentatonika, skale starogreckie i średniowieczne, skale: cygańska, góralska, całotonowa i dwunastodźwiękowa.
5. Artykulacja, frazowanie, ozdobniki; skróty pisowni muzycznej.
6. Ogólne wiadomości o elementach dzieła muzycznego. Podział muzyki.